

Socialdepartementet

Datum

2024-09-27

s.remissvar@regeringskansliet.se

Diarienummer

S2024/01352

Halmstads kommuns yttrande över Socialdepartementets departementspromemoria Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra (Ds 2024:16).

Halmstads kommun ställer sig generellt positiv till promemorians innehåll

Fritidskortet kan möjliggöra för fler barn och unga att delta i fritidsaktiviteter. Aktivitet på fritiden är viktigt för barn och ungas hälsa och välmående och en stark bidragande faktor för en lyckosam skolgång. Införandet av ett fritidskort kan bidra till att minska ekonomiska barriärer och skapa mer jämlika förutsättningar för unga till nya intressen och aktiviteter. Nedan följer kommentarer på materialet och dess förslag:

Fritidskort för barn som är mellan 8- 16 år

Halmstads kommun anser att fritidskortet bör gälla upp till 18 år. Enligt barnkonventionen har alla barn, upp till 18 år, rätt till fritid och rekreation, och ett fritidskort som inkluderar alla ungdomar upp till denna ålder skulle vara i linje med detta. Det valda åldersintervallet 8-16 år riskerar att ytterligare stadfästa dagens mönster om vilka som är aktiva i välorganiserade, ledarledda, fritidsaktiviteter. Mot bakgrund av folkhälsopolitikens övergripande nationella mål att skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen samt inriktningen om att särskilt barn och unga från socioekonomiskt utsatta hushåll ska få utökade möjligheter att delta i fritidsaktiviteter bör åldersgruppen breddas.

Dessutom är tonåren en kritisk period där engagemang i fritidsaktiviteter kan ha en avgörande betydelse för att förebygga utanförskap och främja en positiv utveckling. I förslaget görs analysen att lägre siffror för deltagare över 15 år beror på ett minskat intresse för den typen av aktiviteter och föreningar som fritidskortet ämnar vara till för. Detta kan dock bero på att det kan finnas ytterligare faktorer som handlar om exempelvis ekonomi som kan vara orsaken till minskat antal deltagare. Att låta fritidskortet finnas till även för de upp till 18 år bidrar till mer positivt än vad det bör kosta då de som kommit in i en aktivitet eller förening tidigare i livet även har möjlighet att fortsätta.

Att göra fritidskortet permanent

Halmstads kommun menar att ett permanent fritidskort, som föreslås i utredningen, skulle ge långsiktiga fördelar för barn och unga. Tillfälliga lösningar kan skapa osäkerhet hos familjer och barn, där möjligheten att delta i fritidsaktiviteter kan försvinna. Detta kan i sin tur påverka barnens kontinuitet och engagemang i aktiviteter, vilket kan ha negativa effekter. Ett permanent fritidskort skulle däremot säkerställa en stabil och varaktig tillgång till meningsfulla fritidsaktiviteter, vilket är avgörande för barns och ungas långsiktiga välmående och utveckling.

Kriterier för registrering som utförare i fritidskortets register

Enligt Halmstads kommun kan kriterierna för att registrera sig som utförare i fritidskortets register potentiellt skapa hinder för vissa organisationer och föreningar, särskilt mindre och/eller nya aktörer. Detta kan i sin tur leda till ett begränsat utbud av aktiviteter för barn och unga. Därför är det viktigt att säkerställa att kriterierna för registrering är tillräckligt inkluderande, så att en bred variation av aktiviteter och utförare kan delta.

Majoriteten av de idrottsföreningar i Halmstads kommun som söker det kommunala aktivitetsbidraget klarar de uppsatta kriterierna för att registrera sig som utförare vilket, om alla registrerar sig, bör kunna skapa goda förutsättningar för ett varierat utbud kopplat till idrott.

Fritidskortet i det nuvarande förslaget kommer inte att gynna det fria kulturlivet i någon större utsträckning då de i många fall inte är en del av en riksorganisation eller har den struktur som krävs för att uppfylla fritidskortets kriterier. Det nuvarande förslaget gynnar idrott- och friluftsföreningsliv i högre utsträckning än kulturföreningslivet. Halmstads kommun menar därför att genomslaget och den goda effekten för att nå en bredd av barn och unga med olika fritidsintressen skulle bli ännu större om även kulturföreningslivet inkluderas.

Familjehemsplacerade barns rätt till fritidskort

Förslaget innebär även hur familjehemsplacerade barn ska få ta del av fritidskort;

- Socialstyrelsen bör få i uppdrag att utreda hur fritidskortet eller motsvarande insats kan komma barn och unga som placerats i familjehem och som inte är folkbokförda hos en vårdnadshavare till del.
- Vidare bör Socialstyrelsen inom ramen för uppdraget även fördela medel till kommunerna för att säkerställa att familjehemsplacerade barns förutsättningar för att delta i fritidsaktiviteter främjas fram till dess fritidskort eller motsvarande insats finns tillgänglig för dessa barn.

Halmstads kommun anser att det är av vikt planeringen enligt ovan fullföljs.

Konsekvenser av fritidskortet

Halmstads kommun menar att de ekonomiska och administrativa konsekvenserna för kommuner bedöms bli förhållandevis ringa. Beroende på hur de tekniska lösningarna implementeras hos E-hälsomyndigheten och Försäkringskassan förväntas kommunerna i olika hög grad behöva göra anpassningar i både system för fakturering till kunder och registrering av sina ”godkända” fritidsaktiviteter och/eller skapa manuella rutiner för detta. Systemanpassningar är ofta kostsamma, men det gäller också extra manuella rutiner som behövs under en längre tid.

Om söktrycket till exempelvis den kommunala kulturskolan skulle bli så högt att den anses behöva byggas ut innebär det löpande ökade nettokostnader för kommunen då verksamheten i hög grad

skattefinansieras, det vill säga att kundernas avgifter inte i sin helhet betalar vad verksamheten totalt kostar. Här ligger sannolikt den största eventuella merkostnaden för kommunerna.

Halmstads kommun anser att en ökad efterfrågan på fritidsaktiviteter till följd av fritidskortet kan skapa ett behov hos föreningar att utöka sin verksamhet med nya träningsgrupper. Detta i sin tur kan leda till ett ökat behov av kvalificerade ledare. Redan idag upplever många föreningar svårigheter med att rekrytera ledare vilket skulle kunna leda till att de inte kan ta emot fler barn, även om efterfrågan finns. För att motverka detta krävs ett ökat fokus på rekrytering, utbildning och stöd till ledare inom föreningslivet, något som fortsatt behöver ske i samverkan med RF-SISU Halland.

En annan utmaning, som blir aktuell i Halmstads kommun om föreningarna startar nya träningsgrupper, är den redan höga bokningsgraden i idrottsanläggningar. Redan idag har många anläggningar i Halmstad en hög bokningsgrad, vilket kan göra det svårt för föreningar att utöka sin verksamhet med fler tider. Detta kan hämma de positiva effekterna av fritidskortet om det inte finns tillräckligt med utrymme för att möta den ökade efterfrågan. För att lösa detta problem krävs en aktiv dialog och samverkan med föreningarna för att hitta sätt att optimera användningen av befintliga anläggningar innan nya anläggningar står klara. Inom de närmsta åren planeras och byggs nio idrottshallar vilket kommer att skapa mer utrymme i just den anläggningstypen.

Halmstads kommun menar att fritidskortets framgång till stor del på hur väl det implementeras i praktiken. Viktiga faktorer att beakta inkluderar hur information om kortet sprids till de familjer som mest behöver det, hur lättillgänglig registreringsprocessen är (för såväl familjer som utförare), och om det finns några administrativa hinder. Dessutom kan de föreslagna riktlinjerna och kriterierna påverka olika målgrupper på olika sätt. Det är därför avgörande att noggrant följa och utvärdera effekterna av fritidskortet för att säkerställa att det verkligen når och nyttjas av de barn och unga som har störst behov av stödet.

För Halmstads kommun

Stefan Pålsson, kommunstyrelsens ordförande

Mattias Rossköld, kommundirektör